

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím: *A nemzetgyűlés Jókai-ünnepé*

Forrás:

Budapesti Hírlap

Bn

(Hely)

1925. 2. 20.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Old

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Jókai Mór

Idő

"1925"

Személy

A nemzetgyűlés Jókai-ünnepé.

— Scitovszky Béla elnök, Klebelsberg Kunó gróf kultuszminiszter és Pekár Gyula méltatták a centenárium jelentőségét. — A passzív ellenzék nem vett részt az ünnepen. —

Az országos ünnepségek betetőzéseül ma a nemzetgyűlés áldozott Jókai emlékének. Nem külső ragyogással, nem fogadkozással, nem a cifraság sallangos köntösében ünnepelt a törvényhózas, hanem a mely megilletődésnek, a hódolatnak, a nemzet örök életébe vetett hitnek és a boldogabb jövő reményének ünnepi hangja áradt szét a nemzetgyűlés termében, amikor az elnök, a kultuszminiszter és a többség ünnepi szónoka Jókai szellemét idézte. A nemzetgyűlés a bensőséges ünnep után folytatta munkáját: a költségvetés tárgyalását.

A Jókairól való megemlékezés az ülés elején folyna. Az elnök telt padsorok előtt nyitotta meg az ülést, a melynek lefolyásáról alábbi tudósításunk számol be.

Scitovszky Béla elnök megnyitva az ülést, a következő szavakkal emlékezett meg Jókairól:

Scitovszky elnök beszéde.

Tisztelt Nemzetgyűlés! A nagy centenáriumok sorozatában, a melyek múlt századbeli nemzeti reneszánszunk vezéreszilágainak fényét vetítik szomoru jelenünkre, tegnap köszöntött reánk Jókai Mór születésnapjának századik évfordulója.

— 1825. a nagy termő esztendő, hintette planétájának sugarait a színmagyar Komárom nemesi hajlékára is, melyből fajunk génuszának egyik legcsodálatosabb megnyilatkozása indult világhódító útjára.

— Bár zsenijében nem volt politikai hivatás, de zsenijének hivatása volt a politikában, sőt ennek a hat évtizedes történelemnek több mint egy decenniumon át az egyedül lehetséges magyar politika irányításának oroszlanrészé az ő tollának jutott. Jókai hivatása volt, hogy génuszának öröklobogásu pásztortüze ott égjen tovább a magyar irodalom katakombái között; ott gyűjtse maga köré a szétrebbent írói gárda maradványát a nagy politikai misszióra; megtalálni a költészet virágnelyvén az utat a szenvedő magyar szívekhez, ébren tartani az elalélt betegben a feltámadás hitét, a jövő reményét, a nemzetünk történelmi küldetésében való bizodalmat. A Magyar nábob, Kárpáthy Zoltán. Az új földesur és egyéb műveinek hosszú sora megannyi politikai tett volt az elnyomatás szomoru esztendőiben, beszédes tanuságtétel a közélet némaságában, egy eltiport nemzet életjogáról, élniakarásáról, a magyar lélek elpusztíthatatlan öserejéről. Az 1861-iki országgyűléstől kezdődően több mint négy évtizeden át minden országgyűlésen tagja és egyik legszívesebben hallgatott szónoka volt a képviselőháznak. A 61-iki felirati vitában elmondott nagy beszédének befejező szavaiban áldja Istenét, hogy megérni engedett egy olyan országgyűlést, a

melyben az ellentétes pártok csak abban térnek el egymástól, hogy melyik mulja felül a másikat hazaszeretében.

— Munkái nevével együtt magyar dicsőséget hordoztak körül a világ minden részében, szavai magyar igazságot védelmeztek a külföld parlamentjeinek képviselői előtt utolsó politikai beszédében, mely az interparlamentáris unió brüsszeli konferenciáján verte vissza nagy hatással ellenségeink rágalmaait. Jutalma mindezért, hogy halála után tizenhat esztendővel még az ő bálványozott szülővárosát is elszakítja a világtörténelem legkegyetlenebb és legigazságtalanabb vértétele hazája testéről, az ő „édes, szép paradicsomkertjéről”. (Ugy van! Ugy van! a Ház minden oldalán.)

— Magával vitte ma is jeltelen sirjába ragyogó álmait nemzete jövőjéről, de nekünk itt hagyta szomoru napjaink vigasztaló gazdag életének emlékeit, a maihoz hasonló megpróbáltatásokból való fölemelkedés, biztató tanuságtételével. S itt hagyta elpusztíthatatlan örökségét, mely műveiben időtlen-időig fogja föntartani az ő Magyarországot egész történelmével, minden tájékanak oly ragyogóan leírt szépségeivel, mindennel, a mit benne ő szeretett

és mi szeretünk s a mit lelünk. Istenünk től soha semmi hatalom és sorsfordulat nem fog elszakítani. (Ugy van! Ugy van!)

— E megemlékezéssel kapcsolatosan konkrét indítványt is kívánok tenni arra nézve, milyen formában vegye ki részét a nemzet képviselője a centenáris évfordulónak maradandó emlékekkel való megőrzéséből.

— Első indítványom oda irányul, határozza el a t. nemzetgyűlés Jókai emlékére az Ehrenfeld-kódex megvásárlását s Jókai-kódex néven a Nemzeti Múzeum Széchényi-könyvtárába örök nemzeti letétként való elhelyezését; adja meg az elnöknek a felhatalmazást az erre nézve szükséges lépések megtételére s egyszersmind utasítsa a kormányt a költségek fedezéséről való gondoskodásra. (Helyeslés.)

— Második javaslatom egyik közelebbi mult ülésünkben is felmerült eszmével kapcsolatosan az volna — mondja az elnök, — határozza el a t. nemzetgyűlés, hogy a nagy költő több mint félszázados törvényhozói pályájának emlékére parlamenti beszédjeit egy kötetben összeqyűjtve kiadja és a magyar közönség számára is hozzáférhetővé teszi. (Helyeslés.)

Az elnököt nagyhatású beszéde után a Ház minden oldalán lelkesen üdvözlük.

A kultuszminister beszéde.

Klebensberg Kunó gróf mondott ezután beszédét:

— A Gondviselés — ugymond — egyesek és nemzetek lelkét akként alkotta meg, hogy egyaránt szükségük van fáradságra és erőfeszítésre, pihenésre és szórakozásra. Az igazán nemes léleknek azonban a munka nem gyötrelme, a pihenés nem semmittevés és a szórakozás nem a léha örömeknek halmaza, hanem a szórakozásban is a nemeset és a szépet keresi. És Jókai talán abban tett legnagyobb szolgálatot nemzetének, hogy a nemzeti lélek kioltthatatlan vágyát a szórakozás után a legnemesebb és legfelelőbb módon elégitelte ki. Jókai a magyar nemzet érzelmi világának egy nagy pedagógusa volt, megtanított bennünket nemesebben szeretni, nemesebben lelkesedni a nagy eszményekért és a maga hatalmas lendületével magával tudott ragadni olyanokat is, a kiknek a magas régiókba való haladás egyébként talán nem volt megadható. Jókai nagyságához mérten kevés az, a mit az állam mai helyzetében az ő emlékének tiszteletére ma megtehet. Az, hogy Jókai-emlékbélyegeket bocsátunk ki, inkább nemzetiünknek szolgál előnyére, mert azt hirdeti, hogy mit adott ez a kis faj a nagyvilágnak. Az emlékérmek verése, a plakettek kiadása is mind-mind elenyésző a nagyságához képest, azt pedig, hogy halála után elég későn csak most fogunk hozzá sir-emlékének emeléséhez, a nemzetnek, úgy érzem, bizonyos fókig inkább vezekelnie kell.

— Tóth Kálmán legszebb költeményében megemlékezvén 48-ról, azt énekli meg, hogy a hazaszeretet annyira benne van a szabadságharcban elesettek hamvaiban, hogy még a széthullott csontok is meg fognak mozdulni, ha még egyszer lesz: Előre! Tóth Kálmánnak ez a gyönyörű költői látománya most bekövetkezett a reformkor nagy szülötteinél, a reformkor nagy szereplőinél. Ennek a kormánynak, a mely a modern Magyarországot megteremtette, lelki óriásai valóban feltámadnak centenárius ünnepeiken. Feltámad Petőfi és Madách, feltámad Jókai, feltámad Vörösmarty, feltámad Széchenyi, hogy miután egyszer már megépítettek egy modern Magyarországot, most újra ide álljanak sorainkba a megpróbáltatások nehéz esztendeiben, a magyar biblikán ezen hét sovány esztendejében, hogy emeljék a mi bizalmunkat

jövőnk iránt és tanúságot tegyenek a világ népei előtt a magyar igazság mellett. (Tetszés.) Itt állnak ezek a nagyok a mi soraink között és küzdenek egy boldogabb, egy nagyobb Magyarországot felépítésén. Mi az ő emléküket csak azzal ünnepeljük igazán, ha minden erőnket megfeszítjük, hogy ne legyünk méltatlanok ő hozzájuk. Ezzel a fogadalommal ünnepeljük az ő centenáriumát. (Élénk éljenzés és taps).

Pekár Gyula Jókai emlékérol.

Pekár Gyula szólalt fel ezután s elmondotta a következő beszédet:

— Tisztelt Nemzetgyűlés! Ünnepi perc a nemzet választott politikai egyeteme, úgy érzem, pártkülönbség nélkül ünnepel ma, midőn hódolva áldoz egy nagy költői lángelme emlékének. Ünnepi perc... Nekem a centenárius e pillanatában egy régies-régi, hatszáz év előtti történelmi epizód jut az eszembe, melynek szintén költő, a halhatatlan Petrárka a hőse. A welfek és ghibellinek véres harca dult akkor Itália lombard síkján s a krónika egy csatát említ, a melynek rohama éppen egy országuton összpontosult. Az ellenfelek éppen vadul gyilkolták egymást, midőn a csata egyszerre csak váratlanul megállt: az ütköző hadseregek hátrálva engedték szabadon az országutat és tisztelegve eresztették le kardjukat. Mi történt? „A költő... a költő...” — ez a szó hangzott át az ellenfelek sorain és mind az országutat nézték, az országut távlatát, a melynek porából Petrárka ismert, magánosan vándorló alakja bontakozott ki. Kezében könyv és vándorbot, Jött álmodozva a hadakozók felé, azok, hogy utat engedjenek neki, érette abba hagyták a csatát. És — mondja a krónika, — ők, az ellenfelek a költő pillantásának hatása alatt nem folytatták tovább a csatát. Kezet adtak egymásnak.

— Tisztelt Nemzetgyűlés! Én úgy érzem e percben, a mi nagy Jókaink is így haladt át itt e termen. Elhaladt parlamenti harcunk csatátszünetítő két frontja közt és mi leeresztett fegyverrel tisztelgünk előtte. Ő átment és haladt tovább a dicsőség útján és a halhatatlanság aranykódéból ő is visszanéz ránk, az ő szép kék isteni gyermekszemeivel... Vajha turáni dacunk ellenére mi is úgy tudnánk fogadni, mint a hogy a Petrárka csatázói őt fogadták.

— Imre, tisztelt Nemzetgyűlés, nálunk nem a politika szült költői aranykorokat. Fordítva, nálunk a költői aranykorok kényszerítették elő a politika, az ország sorsdöntő eseményeit. Most száz éve, 1825-ben

Vörösmarty fujja meg a nemzeti ujjászületés, a reformkor trombitáját. Petőfi negyvenkilenc előtt van szükség, Jókaira majd negyvenkilenc után lesz szükség. Egyek ők ketten, csak éppen az örök-egy ifjúság jellegzetes két János-arcát tüntetik föl. Egyszer már eljöttek, mert szükség volt rájuk. Most centenáriusuk dicsőségében ismét itt vannak ők ketten, mert az ismét nagybetűk nemzetnek megint szüksége van rájuk.

— Hódolat e napon Petőfi lelki testvéreinek! A külföld is bámulattal ismeri el a magyar mesekirály teremtető lelkületét, a mellyel Istenként alkotta meg az ő saját külön Jókai-emberiségét. Senki a magyar glóbuszt a Tátrától az Adriáig szebben meg nem énekelte nála. Az ő jó Jókai-világában Magyarország örökké integer marad... Az ő neve meséljen nekünk tovább, meséljen hitről, reményről, tetté váló szép álmokról: az ő magyar glóbuszáról.

— Tisztelt Nemzetgyűlés! Mint Petrarka a csatasorok között, a mi halhatatlanunk is elvonult itt a tisztelgő parlamenti front előtt. Mi utána nézve, a shakespearei szavakra gondolunk, azokra, a melyeket a haldokló Kleopátra mond a bőkezű, imádott Antóniusáról:

.... *Kegye télt nem ismert,*

Ős volt, de minden aratása

Után. A kéjben, mint delfin, kiért

Kitűne eleméből. Inasai;

Királuok és fejedelmek. Elgurult

Kisnénz quanánt hulltak zsebéből a

Szigetek és országok.

— Tisztelt Nemzetgyűlés! Köszönöm a magyar irodalom nevében, hogy a hatalmasabb testvér, a politika, nagy Jókaink képében végre ily elismerően ünnepli az eddig hű, az ezután is tovább virrasztó Hamupipókéit, a magyar költészetet. Az egységes párt és a kormányt támogató pártok nevében hódolattal teszem le ezt az igénytelen szavakból font habérkoszorút a százesztendő nagy magyar, halhatatlan Jókai Mór emlékére.